

**Uzupełnienie uwag do projektu Podstawy programowej – HISTORIA
dla liceum ogólnokształcącego i technikum
(zakres podstawowy i zakres rozszerzony)**

Zgodnie z zapowiedzią w piśmie z dnia 26 maja 2017 r., przedkładałam w imieniu Komisji Dydaktycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego uzupełnienie uwag dotyczących edukacji historycznej (w zakresie podstawowym i rozszerzonym) w projekcie Podstawy programowej dla liceum ogólnokształcącego i technikum, który został umieszczony stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej w dniu 16 maja 2017 r. w ramach prekonsultacji publicznych.

Uzupełnienie uwag:

1. We wprowadzeniu brakuje informacji na temat rozróżnienia dwóch poziomów (podstawowego i rozszerzonego) oraz wyjaśnienia, czym będą się one realnie różniły. Zwłaszcza w celach ogólnych należałoby, w naszym przekonaniu, uwzględnić to rozdzielenie zakresów.
2. We wprowadzeniu proponujemy przeformułować zapis: *„Ta, która obejmuje dzieje powszechne, liczy tysiąclecia. Szkoła powinna zadbać o to, by uczeń poznając najważniejsze z nich, potrafił wyjaśnić rządzące przeszłością reguły: polityczne, społeczne, kulturowe”*. Nie jest jasne tu nawiązanie w drugim zdaniu do „nich” czyli – jak rozumiemy – tych tysiącleci? Z kontekstu wynika, że chodzi o najważniejsze wydarzenia z dziejów powszechnych.
3. Wydaje nam się zbędne powtarzanie w każdym module zakresu rozszerzonego informacji o spełnieniu wymagań określonych dla poziomu podstawowego. Bardziej uzasadnione wydaje się umieszczenie tej formuły w nagłówku, bez wielokrotnego powtarzania.
4. Zwracamy uwagę na, nieco mechaniczne, zwiększenie liczby bloków tematycznych w zakresie podstawowy (o 12) i zrównanie jej z ilością bloków w zakresie rozszerzonym (do 67). Stało się tak w odniesieniu do bloków IV, V, VI, X, XVII, XXII, XXIX, XXXI, XXXII, XLI, XLIV, LIII, najprawdopodobniej z chęci uniknięcia umieszczenia „pustych” kratek w zakresie podstawowym w sytuacji, gdy w zakresie rozszerzonym znalazły się dodatkowe (bardziej szczegółowe) bloki tematyczne. Wydaje nam się jednak, że poziom rozszerzony powinien różnić się nie tylko ilością materiału, ale także tym, że będą w nim bloki tematyczne w ogóle nie występujące na poziomie podstawowym.
5. Dostrzegamy ponadto jeszcze jedną konsekwencję przyjęcia zasady „powielenia” zakresu podstawowego w zakresie rozszerzonym. Naszym zdaniem, nie powinno być sytuacji, że w danym bloku jest więcej (albo tyle samo) wymagań szczegółowych dla poziomu rozszerzonego niż dla poziomu podstawowego. Wtedy uczeń, który wybrał poziom rozszerzony, musi uzyskać bardzo dużo osiągnięć, po kilka lub nawet

kilkanaście w jednym bloku tematycznym. Jest tak np. w bloku nr XVIII – PP 2, PR 3; w bloku nr XX – PP 4, PR 5; w bloku nr XXVIII – PP 2, PR 5; w bloku nr XXX – PP 5, PR 6; w bloku nr XXXV – PP 7, PR 7; w bloku nr XLIII – PP 2, PR 4; w bloku nr XLIX – PP 3, PR 4; w bloku nr L – PP 2, PR 3.

6. Nadal proponujemy ujednoczyć liczbę osiągnięć w blokach tematycznych, najlepiej do około 4-6 zapisów wymagań szczegółowych. Uwaga ta dotyczy przede wszystkim bloków nr XVII, XXXV, LII, LVI, LVIII, LXIV, w których jest po 7 lub 8 osiągnięć. Zdarza się również, że choć w danym bloku tematycznym jest ponumerowanych osiągnięć 7 lub 8, to realnie jest ich 11 lub 12, bo w jednym zapisie są podane 2 lub 3 osiągnięcia.

Dla przykładu:

Blok tematyczny nr LXIV. (Polska w latach 1957–1981). Uczeń:

- 1) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRS,
 - 1a) opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej;
 - 2) wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysów społecznych 1968, 1970, 1976;
 - 3) wyjaśnia znaczenie roli [znaczenie roli kojarzy mi się z rolnictwem] Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych;
 - 4) charakteryzuje kulturę i życie codzienne w PRL;
 - 5) charakteryzuje działalność opozycji politycznej [w latach]1976–1980;
 - 6) omawia rolę Jana Pawła II
 - 6a) i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
 - 7) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 roku;
 - 8) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”
 - 8a) i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne.

Naszym zdaniem, bardziej optymalny zapis mógłby być taki;

- 1) charakteryzuje polityczne i gospodarcze aspekty systemu władzy w latach 1956-1980;
- 2) opisuje przyczyny i konsekwencje kryzysów politycznych lat 1968, 1970, 1976, 1980 r. i działalność opozycji po 1976 r.;
- 3) wyjaśnia znaczenie roli Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych w PRL; zatem: wyjaśnia rolę polityczno-społeczną Kościoła katolickiego i pontyfikatu Jana Pawła II dla sytuacji politycznej i społecznej w PRL;
- 4) charakteryzuje kulturę i życie codzienne w PRL;
- 5) ocenia działalność ruchu społecznego „Solidarność” w latach 1980-1981.

7. Zauważyliśmy, że w niektórych blokach tematycznych pokrywają się częściowo wymagania z zakresu podstawowego i rozszerzonego. Tak, jak np. w bloku nr XXXIII, w którym na poziomie podstawowym uczeń „5) charakteryzuje genezę, ustrój i losy Księstwa Warszawskiego”, gdy tymczasem w zakresie rozszerzonym również „charakteryzuje genezę, ustrój, dzieje polityczne i losy Księstwa Warszawskiego z uwzględnieniem wojny 1809 r.”. Jedyna różnica dotyczy tylko uwzględnienia dodatkowo dziejów politycznych Księstwa oraz wojny 1809 r.

8. Proponujemy także w bloku tematycznym nr XXXV „Polacy w dobie powstań narodowych (do powstania styczniowego)” doprecyzować wyraźnie czy należy w tym

temacie ująć również powstanie styczniowe oraz jak należy rozumieć tu kategorię „Polacy”, ponieważ zapisy dotyczą spraw ustrojowych i podziału ziem polskich.

9. Wobec licznych uwag nauczycieli, dotyczących optymalnego rozplanowania materiału w klasie IV, poddajemy pod rozwagę pomysł zakończenia realizacji całości bloków tematycznych w pierwszym półroczu nauki, a poświęcenie drugiego półrocza na systematyzowanie, porządkowanie i powtarzanie wiadomości, np. w formie projektów, zadań grupowych lub indywidualnych działań, także odnoszących się do dziejów regionalnych.

W imieniu Komisji Dydaktycznej PTH

Zofia T. Kozłowska

Wiceprezes PTH ds. edukacji historycznej